

Bava Basra (Mishnah 167b)

אף על פי שאין מלוה עמו — **We may write a loan document for a borrower** — even though the lender is not with him, ואין כותבין למלוה — **but we may not write it for the lender** — unless the borrower is with him; עד שיהא ללוה עמו — **and the borrower pays the scribe's fee.**

Bava Basra (168a)

The Gemara questions the need for the ruling that the borrower pays the fee:
 פשיטא — **But this is obvious!** Since the borrower is the one who benefits from the loan, of course he pays the fee. — ? —

The Gemara answers:

לא צריכא בעיסקא — **[This ruling] is necessary only in** a case where the document does not describe a pure loan, but rather an *iska* transaction. Although this type of arrangement benefits the lender as well, the Mishnah teaches that it is the borrower who must nevertheless pay the fee.

Bava Metzia (14b)

איתמר — **It was stated:** המוכר שדה לחבירו — **If one sells a field to his fellow** ונמצאת שאלו — **and it is discovered that [the field] was not his** to sell, and the rightful owner repossesses his field, רב אמר — **Rav says:** יש לו מעות — **[The purchaser] has** the right to compensation from the seller for the **money** that he paid for the field, ויש לו שבח — **and he has** the right to compensation from the seller for his **improvements** to the field. ושמואל — **But Shmuel says:** מעות יש לו — **He has** the right to compensation for the **money**, שבח אין לו — **but he does not have** the right to compensation for his **improvements**.

איתמר — **It was stated:** אמר רב נחמן אמר שמואל — **Rav Nachman said in the name of Shmuel:** מעות יש לו — **[The purchaser] has** the right to compensation for the **money** which he paid, שבח אין לו — **but he does not have** the right to compensation for his **improvements**, אף על פי שפירש לו את השבח — **even though [the seller] explicitly told him** that he accepts responsibility for the **improvements**. מאי טעמא — **What is the reason?** שכן מעותיו עומד ונוטל — **it would appear as if [the purchaser] collects a fee for** the use of **his money** [i.e. the loan to the seller] if he receives compensation for the improvements.

Rema (Yoreh Deah 172:6)

מי שהשכין בית שאינו שלו — **Regarding someone who gave a house that was not his as a security,** ובא בעל הבית והוציא הבית שלו מן המלוה — **and the owner of the house came and took away his house from the lender,** והוצרך לתת שכר לבעל הבית שדר בו — **and [the lender] needed to pay the owner for living in it illegally,** הלוא צריך להחזיר לו מעותיו למלוה — **the borrower has to return the money to the lender** — **and also the pay that he needed to give** to the owner of the house.

הוצאות לעשות ההלואה

ברית יהודה (ט, סק"ד) - כגון שהמעות נמצאים במקום שצריך להוציא הוצאות כדי להביאם ולהמציאם ללוה, וכן כשמעותיו נמצאים בבנק ועל ידי מעשה ההלואה יחויב בדמי נהול חשבון עבור פעולות אלו. אבל אם הוציא הוצאות להשיג מעות לעצמו בין הוצאות שהוציא להבאת המעות ובין שהוציא לקבלת הלואה ממקום אחר, ואחר כך נתברר לו שאינו זקוק יותר למעות אלו ורוצה להלוותם נראה פשוט שאסור לקבל מן הלוה לכסוי הוצאות אלו. ויש להסתפק בהוצאות שמוציא לצרכו ולצורך מעות ההלואה ביחד אם יכול לחלק שיעור ההוצאה לפי יחס דמי ההלואה.

משנת רבית (א, סק"ט) - יש אנשים שיש להם מעות בבנק בחשבון סגור (..) על כמה חדשים או שנים כדי לקבל רבית גבוהה וכשמוציאים המעות קודם זמנם צריכים לשלם קנס לבנק. ונראה דאם מחמת הקנס הפסיד המלוה מהקרן מסתברא דמותר אבל אם אינו מפסיד מהקרן רק מהרבית של הזמן שעבר לכאורה אסור משום דעדיין לא זכה בהרבית כל זמן שלא החזיקם שם עד הסוף. [ועי' תורת רבית (ה, טו)].

הוצאות לפרעון

ברית יהודה (ט, סק"ז) - נראה פשוט שכל מה שמוציא כדי שיהא השטר ראוי לגבות בו ואם לא יוכל לגבות בו בבית דין יוכל לתבעו בערכאות הרי הוא בכלל הוצאות השטר. (סק"י) - ובכלל זה הוצאות הקשורות בהגשת תביעה לבית דין אם הוא מפגר בתשלומים, משלוח מכתבי תזכורת, דמי החזרות שיקים.

הוצאות גמ"ח

מהר"ם שיק (יורה דעה קנח) - כיון דהשותפות ההיא לא נעשה עיקרו לטובת בעלי החברה להרויח ממון אלא עיקרה נתייסדה לטובת בני אדם הצריכין מעות... ואם יבוא אחד ללות הרי קיימא לן דהלוה צריך לשלם שכר הסופר.

מנחת יצחק (ה, קט) - היכא דאין להמלוה שום הנאה רק לשלם ההוצאות לא גרע ממה דנותן הלוה שכר הסופר כנ"ל. וביותר דאף אם הוא אבק רבית יש לומר כיון דהוי לצורך מצוה אין איסור.

ברית יהודה (ט, סק"ג) - יש להסתפק בהוצאות שאינן הכרחיות אלא שהגמ"ח עושה זאת לשם נוחיות או לשם פרסום, כגון הדפסת פירמות וכדומה אם אפשר להכלילן בהוצאות ההלואה ושמעתי שהחזון איש פקפק בזה.

(סקט"ו) - באופן זה [של חלוקת ההוצאות לפי אחוזים] נראה יותר כשכר מעות, שהרי אין ההוצאות גדלות ביחס לגודל סכום ההלואה, ומדברי המהר"ם שיק נראה לכאורה שאף באופן זה מותר... אמנם שמעתי שהגרא"ז מלצר סירב לחתום ערבות מטעם ישיבת עץ חיים עבור הלוואות שניתנו על ידי גמ"ח שנהג לגבות הוצאות לפי אחוזים מסכום ההלוואות.

נתיבות שלום (עמ' שנד) - יש להזהר הרבה שלא להוציא הוצאות שאינן מוכרחות [כגון להעסיק פקידים יותר מהנצרך או לשלם להם יותר מהמקובל או לקנות למשרדי הגמ"ח ריהוט מפואר ושאר מותרות] דעלול להכשל בזה באיסור רבית קצוצה.

היזקות

תורת רבית (ה, כח) - נתן הלוה צ'ק למלוה עבור פרעון ההלואה והפקיד המלוה את הצ'ק בחשבונו בבנק ולבסוף חזר הצ'ק מסיבות התלויות בלוה כגון שלא היה לו כיסוי מותר למלוה לגבות את ההוצאות שמחייבו הבנק עבור החזרת הצ'ק מן הלוה.

נתיבות שלום (עמ' שנח) - דוגמא להיזיקות שהמלוה מפסיד הוא כגון שחתם על חוזה של רכישת דירה ואם לא יתן תשלום ביום מסוים יוטל עליו קנס, ועקב עיכובו של הלוה לא עמד המלוה בתנאי החוזה והפסיד.

ברית יהודה (ב, טו) - במעות שבאו לידו בתורת הלוואה אף על פי שעבר זמן הפרעון והמלוה תבע מעותיו שהיה יכול להרויח בהן אסור לשלם לו, אף על פי שהלוה התעסק והרויח במעותיו של זה. משנת רבית (א, סק"ג) - ויש עצה פשוטה לצאת מידי כל חשש על ידי שהלוה יתן מתנה לאחר זמן באופן שאין בו שום איסור של רבית מאוחרת.